

Streng taalwet Oekraïne voldoet niet aan regels EU-lidmaatschap

• Drs. G. Landman

EU-kandidaat-lid Oekraïne kan door het herstellen van de taalrechten een geloofwaardige bijdrage leveren aan vrede en tegelijk zijn verbondenheid met Europese waarden tonen.

In juni werd Oekraïne kandidaat-lid van de Europese Unie, nadat de Europese Commissie aanvullende voorwaarden had gesteld aan het land. Zij kwam onder andere met de voorwaarde dat, naast het bestrijden van corruptie, ook de aanbevelingen van de commissie van Venetië met betrekking tot de Oekraïense taalwet moeten worden uitgevoerd. Verder moet Oekraïne rekening houden met de meest recente monitoringcyclus van het kaderverdrag inzake nationale minderheden. Dit verdrag waarborgt het vrije gebruik van minderheidstalen.

Het belang van taalrechten mag niet onderschat worden. Na het etnische uiteenvallen van Joego-

garanderen. De Oekraïense taalwet, die het parlement direct na het ratificeren van het associatieverdrag tussen de Europese Unie en Oekraïne (in 2017) aannam, is echter onverenigbaar met dit criterium.

Deze taalwet, die het publieke gebruik van andere talen dan het Oekraïens verbiedt, bedreigt bijvoorbeeld de inwoners van het dorp Szelmec in Transkarpatië. De geschiedenis van dit dorp is een treffende illustratie voor de geschiedenis van Oekraïne. Het dorp hoorde tot 1919 bij Oostenrijk-Hongarije, daarna bij Tsjechoslowakije en vanaf 1938 bij Hongarije. In 1945 werd er een grens getrokken door het dorp, waardoor een deel bij de Sovjet-Unie en een deel bij Tsjechoslowakije kwam. In de jaren negentig werden de inwoners van Szelmec 's morgens wakker in Oekraïne of in Slowakije. In tegenstelling tot de grenzen bleef de taal die de dorpsbewoners met elkaar spreken ongewijzigd.

"Nevenschade"

Roemeenstalige Oekraïners bevinden zich in dezelfde situatie als Hongaren die in Oekraïne wonen. Dat bleek uit de getuigenissen van etnische Roemenen uit Oekraïne over het ontmantelen van hun

Het is in Oekraïne verboden om via de radio in het Russisch te evangeliseren

taalrechten en onderwijs tijdens een zitting van de Raad van Europa eind 2021. Hoewel de Oekraïense taalwet tegen de sprekers van het Russisch is gericht, worden ook kwetsbare historische minderheden erdoor getroffen. Ze worden simpelweg door Oekraïne vermorzeld als "nevenschade" in het conflict met Rusland.

Ook de geldende bepalingen inzake het verbod van de Russische taal grenzen al aan de absurditeit. Inmiddels mag in de handel alleen Oekraïens worden gesproken. Verder is het verboden om Russisch-talige kranten uit te geven. Een evangelisatiezender heeft onlangs bericht dat zij moest uitwijken naar Hongarije, omdat het in Oekraïne verboden is om via de radio in het Russisch te evangeliseren.

Het EU-kandidaat-lid Oekraïne kan door het herstellen van de taalrechten direct een geloofwaardige bijdrage leveren aan vrede en tegelijkertijd zijn verbondenheid met Europese waarden tonen. Daar is alleen politieke wil voor nodig.

De auteur is secretaris van de Stichting European Language Rights (ELR), Amsterdam.

„De Oekraïense taalwet is onverenigbaar met de voorwaarden voor het EU-lidmaatschap.“ beeld EPA, Sergey Dolzhenko

slavië waren taalrechten juist een voorwaarde voor Europese integratie van voormalige Sovjetlanden. Slowakije en Roemenië, twee landen met grote taalminderheden, zouden nooit lid zijn geworden van de Europese Unie als ze de basale mensenrechten van de eigen bevolking net zo hadden geminacht als Oekraïne nu doet.

Szelmec

In de "Criteria van Kopenhagen" staan expliciet de voorwaarden vermeld waaraan elk land dat EU-lid wenst te worden, moet voldoen. Het eerste criterium houdt in dat het kandidaat-land stabiele instellingen moet hebben die de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en het respect voor en de bescherming van minderheden

Verplicht hartslag beluisteren vóór abortus goed idee

• Chris Develing

Waarom zouden we geen oog hebben voor de mogelijkheid dat een aanvankelijke abortuskeuze verandert in een kinderwens, nadat de zwangere vrouw heeft geluisterd naar de hartslag van haar ongeboren kind?

Terwijl in Nederland abortus steeds toegankelijker wordt gemaakt, beweegt men in Hongarije de andere kant op. De centrumrechtse regeringspartij Fidesz heeft de abortuswet onlangs aangescherpt. Zwangere vrouwen moeten voortaan eerst naar de hartslag (of een ander levensteken) van het ongeboren kind luisteren voordat ze een abortus mogen ondergaan. Is dit emotionele manipulatie of juist een bijdrage aan de informatievoorziening voor de zwangere vrouw?

In Hongarije is abortus tot 12 weken en bij uitzondering tot 24 weken toegestaan. De huidige regering maakt er geen geheim van dat zij meer wil doen om ongeboren leven vanaf de bevruchting te beschermen. De aangescherpte wet geldt als een stap in dat proces. Maar wat wil de Hongaarse regering hiermee bereiken? Het eerste moment waarop een hartslag via de buikwand hoorbaar is, ligt ronde de tiende week van de zwangerschap, dus niet ver voor de Hongaarse abortusgrens. Onduidelijk is of de regering ook een inwendige meting verlangt, waarbij de hartslag al bij zes weken waarneembaar is. In de wet staat niet expliciet dat het moet gaan om het „horen van de hartslag“, maar om het „detecteren van de vitale functie(s)“.

Kan „luisteren naar de hartslag“ ook in Nederland een manier zijn om vrouwen

meer inzicht te geven in hun ongeboren kind? De Tweede Kamer maakt immers veel gewag van goede informatie tijdens de zwangerschap. Onder andere de 13 wekenecho, die sinds 2021 standaard wordt aangeboden, staat in het teken van een zo goed mogelijk beeld van de zwangerschap in een fase waarin ouders nog kunnen kiezen voor abortus. Waarom zouden we geen oog hebben voor de mogelijkheid dat een aanvankelijke abortuskeuze verandert in een kinderwens?

Deze mogelijkheid valt niet zomaar weg te wuiven. Het gaat om een teken van leven dat als het ware getuigt van een menselijk bestaan. Zie het als een laatste pleidooi om te voorkomen dat dit individuele bestaan onomkeerbaar wordt beëindigd. Het beluisteren van een hartslag kan invloed hebben op de keuze van een vrouw.

Financiële steun of adoptie

Tegenstanders van de nieuwe Hongaarse maatregel beweren dat het verplicht luisteren naar een hartslag veel te ver gaat. Of hebben zulke critici moeite met een scenario waarin "ongewenst" verandert in "gewenst"? Een ander kan menen dat juist het niet laten horen van de hartslag te sturend is, omdat dit een heel wezenlijke mogelijkheid voor binding tussen moeder en kind blokkeert.

Maar als het luisteren naar de hartslag